

Univerzita Komenského a J. A. Komenský

J. A. Komenský (Glover)

**Všetci stojíme na jednom javisku ve kého
sveta a oko vek sa tu koná,
dotýka sa všetkých.**

(Comenius: Jedného je potreba, 1668)

Osobnosť Jána Amosa Komenského patrí k výrazným postavám európskej a svetovej kultúry. Jeho myšlienkové dedičstvo je predmetom záujmu nielen českých, slovenských, ale aj zahraničných komeniológov, filozofov, pedagógov, teológov, filológov, literárnych historikov a i. Komenský sa narodil zhruba sto rokov po objavení Ameriky K. Kolumbom. Jeho rozsiahla tvorba svedčí o tom, že sa stal objaviteľom prirodzenosti dieťaťa. Celé jeho dielo, a to nielen výchovateľské, ale aj filozofický a teologický systém slúži ľudskej prirodzenosti, ktorej reformou školstva, výchovy, poznania, politiky a náboženstva chce zabezpečiť optimálny rozvoj. Po celý svoj život sa usiloval odstrániť všetky formy represie, potlačiť ľudskú prirodzenosť. Preto navrhuje odstrániť zo škôl ubíjajúce bítovanie a deklamáciu dlhých textov a najmä upustiť v školách od telesných trestov a bitia žiakov. Školy sa majú zmeniť na „officiny humanitatis“ (dielne ľudskosti). V náboženskej oblasti nikto nemá byť utláčaný pre svoje náboženské presvedčenie, sloboda svedomia má byť obhajovaná ako najvyššia hodnota.

Univerzita Komenského v Bratislave je v svetovej sieti univerzít jedinou univerzitou, ktorá je pomenovaná po J. A. Komenskom. V histórii Univerzity Komenského sa objavili návrhy na premenovanie univerzity. Publikovaním textu chceme informovať nielen akademickú obec, ale aj širokú verejnosť o jeho biografii a o diele. Osobitne si všimneme aj vzťah Komenského ku Slovensku.

J. A. Komenský prežil v r. 1592 - 1670 dramatický a plodný život. Bola to doba mnohých rozporov a protikladov, keď sa vytvárali základy novodobej európskej spoločnosti. V 16. storočí sa zrodila reformácia (luterská i kalvínska), ktorá nadviazala na nápravné myšlienky J. Husa a husitského hnutia. Konflikt stavovskej moci českých krajín s programom reformácie a habsburského rodu s programom rekatolizácie vyvrcholil stavovským povstaním proti Ferdinandovi II. v r. 1618 - 1620. Tým začal tridsaťročný boj o moc v Európe, ktorý trval až do uzavretia Westfalského mieru v r. 1648. Sympatie Komenského boli na protihabsburskej strane, kde do tzv. **corpus evangelicorum** patrili severoeurópske a západoeurópske krajiny. Porážka českých stavov hne v druhom roku tejto vojny postihla nielen český národ, ale i osobne Komenského.

Komenský bol príslušníkom a biskupom **Jednoty bratskej**, založenej v roku 1457. Táto cirkev, ktorá uskutočňovala ideál o isťovania kresťanstva mierovou cestou, nebola nikdy príliš početná, ale jej podiel na kultúrnom živote bol mimoriadny. Komenského predchodcom v Jednote bratskej bol **Jan Blahoslav**, biskup, významný historik a spisovateľ.

Dieło, ktoré Komenský zanechal, bolo inšpirované antikou a kresťanstvom. Nadväzoval na gréckych a na rímskych antických filozofov Sokrata, Platóna, Aristotela, Cicera, Senecu. Z kresťanských autorov mu bol najbližší sv. Augustín (Augustinus). Čerpal aj z ďalších katolíckych autorov M. Kuzánskeho, T. Campanellu a E. Rotterdamského.

© 2008 prof. PhDr. Jozef Pšenák, CSc.

© 2008 Centrum informačných technológií UK

Materiál vznikol v rámci projektu *Vzdelávanie v IT – cesta k efektívnosti*.

Projekt je spolufinancovaný európskou úniou.

